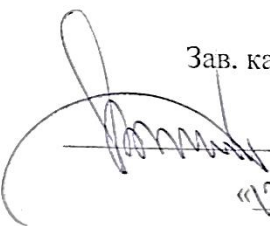

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Допускається до захисту:
Зав. кафедри лісового господарства

 проф., д.пед.н. Хрик В.М.

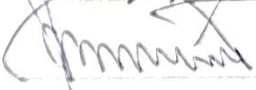
потис. вчене звання, прізвище, ініціали
«12» жовтня 2024 року

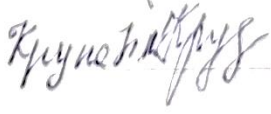
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

«Природне поповнення лісу під наметом дубових насаджень та на зрубках у свіжих дібровах філії «Богуславське лісове господарство»
ДП «Ліси України»

Рівень вищої освіти: другий (освітній рівень)

Виконав: Прядка Олег Володимирович

Керівник: проф., д.пед.н. Хрик В.М.

Рецензент: к. біол. н., доц. Крушельницький

Я, Прядка Олег Володимирович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет агробіотехнологічний
Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Затверджую:

Гарант ОП «Лісове господарство»
доц., канд. біол. наук Левандовська С.М.

підпис, вчене звання, прізвище, ініціали

« 28 » 11 2023 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістру

Прядці Олегу Володимировичу

Тема: «Природне поновлення лісу під наметом дубових насаджень та на зрубках у свіжих дібровах філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України»

Затверджено наказом ректора № 48/С від 07.02.24 р. Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до 15.11.24 р.

Інформаційною основою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України з питань лісового та мисливського господарства, наукові праці вітчизняних учених, інформація інтернет-ресурсів.

Вихідні дані до кваліфікаційної роботи магістра: розглянути процес природного лісопоновлення; дослідити плодоношення в лісових насадженнях; розглянути етапи поновлення лісу; дослідити організаційну структуру та природно-кліматичні умови регіону досліджень; розглянути актуальні питання

дослідження природного лісопоновлення; визначити актуальні напрями та перспективи створення лісових культур дуба звичайного та лісівничий догляд за ними; провести аналіз плодоношення дуба звичайного; вивчити досвід створення культур дуба звичайного; дослідити перспективи відтворення дібров.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Березень-травень 2024	Виконано
Методична частина	Червень-серпень 2024	Виконано
Дослідницька частина	Серпень – вересень 2024	Виконано
Оформлення роботи	Вересень – жовтень	Виконано
Перевірка на плагіат	Початок жовтня 2024	Виконано
Подання на рецензування	Жовтень 2024	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Жовтень 2024	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи

Здобувач

Хрик Василь Михайлович

Прядка Олег Володимирович

Дата отримання завдання « 28 » 11. 23 р.

Анотація

Прядка Олег Володимирович

«Природне поновлення лісу під наметом дубових насаджень та на зрубках у свіжих дібровах філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України»

У майбутньому в лісокультурному фонді України, як і нині, переважатимуть зруби. Головною деревною породою, на яку орієнтуються лісові господарства на більшій частині території держави, є дуб звичайний.

Дуб звичайний плодоносить рідше ніж інші деревні види. Деревина що ростуть на відкритому просторі, і дерева що ростуть у насадженні плодоносять неоднаково. Саме тому для виконання різних лісокультурних заходів, організації переробки та збору лісонасінневої сировини необхідно знати періодичність плодоношення та очікуваний урожай жолудів.

З метою кращого проростання насіння та збереження природного лісопоновлення, особливо, дуба звичайного, як головної породи в умовах свіжої діброви, необхідно під наметом пристигаючих і стиглих дубових насаджень проводити заходи сприяння природному поновленню лісу: переміщення або здирання лісової підстилки, часткове видалення задернілого шару ґрунту, зріджування кущів підліску та деревостану (при високій зімкнутості), а на зрубках – вчасно проводити агротехнічні догляди та рубки догляду з метою ліквідації конкуренції з боку трав'яної рослинності та поновлення інших деревних видів.

Магістерська кваліфікаційна робота виконана на 72 сторінках друкованого тексту та містить вступ, 4 розділи, висновки, 40 літературних джерел.

Ключові слова: природне поновлення деревостанів, формування лісостанів, дуб звичайний, продуктивність, біотична стійкість.

ANNOTATION

Priadka Oleh

«Natural regeneration of the forest under the canopy of oak plantations and on log cabins in fresh oak forests of the branch «Boguslavske Forestry» State Enterprise «Forests of Ukraine»

In the future, Ukraine's forestry stock will continue to be dominated by log cabins, as it is today. The main tree species used by forestry enterprises in most of the country is common oak.

Common oak bears fruit less often than other tree species. Trees growing in open space and trees growing in plantations bear fruit differently. That is why it is necessary to know the frequency of fruiting and the expected acorn yield in order to carry out various silvicultural activities, organize processing and collection of wood-seed raw materials.

In order to improve seed germination and preserve natural forest regeneration, especially of the common oak as the main species in a fresh oak forest, it is necessary to take measures to promote natural forest regeneration under the canopy of ripening and mature oak plantations: mixing or stripping the forest floor, partial removal of the sodden soil layer, thinning of undergrowth bushes and the stand (with high closure), and in log cabins, timely agronomic maintenance and felling to eliminate competition from herbaceous vegetation and restore other woody species.

The master's thesis consists of 72 pages of printed text and includes an introduction, 4 chapters, conclusions, and 40 references.

Key words: forest stand natural regeneration, forest stand formation, common oak, productivity, biotic resistance.

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1	9
ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРИРОДНОГО ПОПОВНЕННЯ ЛІСУ	9
1.1. Процес природного лісопоновлення	9
1.2. Плодоношення в лісових насадженнях	15
1.3. Етапи поновлення лісу	18
РОЗДІЛ 2	21
ОБ'ЄКТИ ТА МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ	21
2.1. Методика дослідження.....	21
2.2. Характеристика пробних площ	23
РОЗДІЛ 3	29
ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИРОДНИХ ТА ЕКОНОМІЧНИХ УМОВ РЕГІОНУ ДОСЛІДЖЕНЬ	29
3.1. Організаційна структура та природно-кліматичні умови	29
3.2. Актуальні питання дослідження природного лісопоновлення	40
3.3. Актуальні напрями та перспективи створення лісових культур дуба звичайного та лісівничий догляд за ними	45
РОЗДІЛ 4	54
ДОСВІД ПРИРОДНОГО ПОПОВНЕННЯ ЛІСУ ФІЛІЇ «БОГУСЛАВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»	54
4.1. Аналіз плодоношення дуба звичайного	54
4.2. Досвід створення культур дуба звичайного.....	57
4.3. Перспективи відтворення дібров.....	61
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://kyivlis.gov.ua/dp-boguslavskyj-lisgosp>
2. <https://studfile.net/preview/5258864/page:46/>
3. Khryk V.M., Maliuha V.M., Kimeichuk I.V., Khakhula V.S., Yukhnovskyi V.Yu. (2020). Natural regeneration of ravine-gully systems and former arable lands in Ovruch region. Modern scientific researches, no. 13, part 3. P. 28–37.
4. Maurer, V. M., Kimeichuk, I. V. (2020). Features of age dynamics of natural regeneraon of Scots pine in the fresh pine sites of Kyiv Polissia. Ukrainian journal of forest and wood science, 11(1), pp. 45–54.
5. Poklady pro vyber obalenyh sazenic k zalesnovani. Lesn. Praga. 1977. Vol. 56, 9. P. 376–380.
6. Біолоус А. М., Кашпор С. М., Миронюк В. В., Свинчук В. А., Леснік О. М. Лісотаксаційний довідник. Дніпро : ЛІРА, 2020. 364 с.
7. Бокий І. І. Екологічні основи відновлення дубових лісів / І. І. Бокий. Київ : НУБіП України, 2015. 192 с.
8. Бокий І. І. Природне поновлення дуба звичайного в лісах України: проблеми і перспективи. І. І. Бокий. Науковий вісник НУБіП України. Серія: Лісове і садово-паркове господарство. 2018. Вип. 2. С. 45–52.
9. Вакулюк П.Г. Створення лісових культур у дібровах. Фастів : Поліграфіст, 2000. 56 с.
10. Висоцький Г. М. Про сухість клімату степу / Г. М. Висоцький. – Харків : Держлісвидав, 1915. 253 с.
11. Генсірук С. А. Ліси України. Львів : Наук. тов. ім. Шевченка, УДЛТУ, 2002. 496 с.
12. Голубець М.А. Сучасні проблеми лісознавства, лісівництва та лісового господарства. *Наукові праці ЛАНУ*. Вип. 2. Львів : НУ «Львівська Політехніка». 2003. С. 20–26.

13. Гордієнко М. І. Лісівничі властивості деревних рослин : монографія / М. І. Гордієнко, П. М. Гордієнко, К. : Вістка, 2005. – 816 с.
14. Гордієнко М.І., Гойчук А.Ф., Гордієнко П.М. Штучні ліси в дібровах. Житомир : Полісся, 1999, 592 с.
15. ДСТУ 3404-96 Лісівництво. Терміни та визначення. Введ. 20.09.96. К., Держетандарт України, 1997, 44 с. (Національний стандарт України).
16. ДСТУ 4904-2007 Лісокористування рекреаційне. Терміни та визначення понять. Введ. 01.01.2009. К.: Держепоживетандарт України, 2010, 28 с. (Національний стандарт України).
17. Екологічно орієнтоване лісівництво: навч. посіб. / під ред. П.П. Яворовського та ін. Київ : Наукова столиця, 2019, 460 с.
18. Закон України «Про внесення змін до Лісового кодексу України». Голос України. 2006. № 59 (3809). 31 березня.
19. Звіт за результатами післяпроектного моніторингу впливу на довкілля (до початку реалізації планованої діяльності) планованої діяльності: «Використання лісових ресурсів у порядку проведення рубок головного користування та суцільних санітарних рубок на території лісового фонду філії «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України»» Філія «Богуславське лісове господарство» ДП «Ліси України», у відповідності до Висновку з оцінки впливу на довкілля від 03 травня 2024р. № 21/01-5122/1.
20. Ігнатенко В. П. Вплив кліматичних змін на природне поновлення дуба звичайного в Україні. В. П. Ігнатенко. Лісове і садово-паркове господарство. 2019. № 3. С. 33–41.
21. Ігнатенко В. П. Вплив кліматичних змін на природне поновлення дуба звичайного в Україні. В. П. Ігнатенко. Лісове і садово-паркове господарство. 2020. № 1. С. 58–65.

22. Kimeichuk, I., & Kaidyk, O. (2022). Natural Afforestation of the Fallows in the Western Polissya. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 13(4), pp. 41–51. [https://doi.org/10.31548/forest.13\(4\).2022.41-51](https://doi.org/10.31548/forest.13(4).2022.41-51).
23. Кімейчук І.В. Меліоративні властивості лісової підстилки сосноводубових лісових культур. «Дослідження лісових та урбанізованих екосистем для забезпечення сталого розвитку»: матеріали міжнародної науковопрактичної конференції, 22 вересня 2020 року. НУБіП України. С. 52–53.
24. Кімейчук І.В., Кайдик О.Ю. Ріст, стан та успішність природного поновлення сосни звичайної на зрубках і під наметом насаджень у ДП «Добрянське лісове господарство». *Вісник Малинського фахового коледжу*. 2022. Вип. 1. С. 83–95.
25. Кімейчук І.В., Радько Р.П., Хрик В.М., Левандовська С.М., Соколенко К.І., Ребко С.В. Оцінка стану лісових культур, створених на перелогових землях Рівненщини. *Агробіологія*. № 2. Біла Церква, 2021. С. 84–94.
26. Кімейчук І.В., Ситник О.С., Гасюк Л.Ю., Федунів Р.Л. Природне поновлення деревних видів на еродованих яружно-балкових системах Черкаського району. *Сучасний стан, проблеми і перспективи лісівничої освіти, науки та виробництва* : тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Біла Церква, 19 квітня 2024 р.). Біла Церква, 2024. С. 81–84.
27. Коваленко І. М. Лісова екологія з основами лісовідновлення та лісорозведення: підручник. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”». 2018. 240 с.
28. Лісівництво : підручник / Яворовський П. П., Сендонін С. Є., Левченко В.В., Токарева О. В., Пузріна Н. В. Київ : НУБіП України, 2021. 654 с.

29. Лісівництво: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство» / уклад. В.М. Хрик, І.В. Кімейчук. Біла Церква, 2021. 444 с.
30. Муєєнко С. І. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Лісовідновлення та лісорозведення» для студентів 2 курсу денної форми навчання за спеціальністю 206 «Садово-паркове господарство». С. І. Муєєнко. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 131 с.
31. Науковий вісник НУБіП України. Серія : Лісове і садово-паркове господарство. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2020. Вип. 4. 300 с.
32. Олійник В.С. Лісознавство: курс лекцій. В.С. Олійник, Р.М. Вітер. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2011. 264 с.
33. Потапський Ю. курс лекцій з дисципліни «Лісовідновлення і лісорозведення» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної і заочної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство») – Кам'янець-Подільський: ЗВО "ПДУ", 2023. – 134 с.
34. Пояснювальна записка. ДП «Богуславський лісгосп». Ірпінь : Видавництво ВО «Укрдержліспроект», 2015. 291 с.
35. Пятницький С. С. Методика исследования естественного семенного возобновления в лесах Левобережной Лесостепи Украины. Харьков : ХСХИ, 1959. 40 с.
36. Українська енциклопедія лісівництва : В 2 т. / Під ред. С. А. Генсірука. Львів : НАН України, 1999. Т.1: А–Л. 463 с.
37. УкрНДІЛГА Аналіз природного поновлення дуба звичайного в умовах Лівобережного лісостепу України / Укр. н.-д. ін-т лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького. – Харків : УкрНДІЛГА, 2021. – 150 с.

38. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Лісівництво : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 205 «Лісове господарство». Біла Церква, РВІКВ, Сектор оперативної поліграфії БНАУ, 2021. 444 с.

39. Хрик В.М., Кімейчук І.В. Ріст та успішність природного поновлення сосни звичайної на зрубках та під наметом насаджень. Об'єкти природно-заповідного фонду України: сучасний стан та шляхи забезпечення ефективної їх діяльності з нагоди 10-ї річниці Національного природного парку «Мале Полісся» : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Славута, 3–4 серпня 2023 р.). Славута, 2023. С. 159–163.

40. Хрик В.М., Хахула В.С., Кімейчук І.В., Левандовська С.М. Оцінювання втрат біотичної стійкості природних деревостанів, які зростають на яружно-балкових та деградованих землях Таращанської ОТГ. Екологічна безпека держави : тези доп. Другого Всеукр. круглого столу (м. Київ, 15 грудня 2021 р.). К., ІТТА, 2021. С. 117–120.